

Forfatter: Oehlenschläger, Adam

Titel: Udrag fra Helge. Et Digt (Danske Klassikere)

Citation: Oehlenschläger, Adam: "Helge", i Oehlenschläger, Adam: *Helge*, udg. af Søren Baggesen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 168.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-oehl06-shoot-idm140072288518944/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Helge

der ved på en gang frigør og binder sig til, er hævnens gudinde. Og i virkeligheden er det hende, i havfruens skikkelse, og ikke faderens skygge som danser i flammerne. For hende viger Helge, men for sent:

Men dybt i Fiorden
Er dæmpet Torden
Sig høre lod;
En Gysen fører
I Helteskaret,
I Kongens Blod,
Paa alle Kyster
Slaaer Bølgen op;
Og Sivet ryster
Sin Blomstertop!

I den anden af digtets romanceskredse, *Helges Eventyr*, sker der så det at Helge bindes til sin skæbne og binder sig til den. I denne del af digtet, hvor skjalden fortæller om hævnens følger men endnu ikke om hævnens kval, er der en bemærkelsesværdig fordeling af de handlende personer. Hele forløbet er styret af havruen Tangkjær, og det er *sin* hævn hun styrer det frem imod. Det er også hende der forfører Helge, og med ham avler Skulde som hun senere bruger som redskab for sin hævn, og det er hende der forvandler sig til den fugl der fortæller Helge om den dejlige dronning Oluf af Saxland. Ligesådan er det hende der, med Skulde som budbringer, minder Helge om den krænkelse Oluf har udsat ham for. Og endelig er det hende som redder dronning Oluf og med hende Helges datter Yrsa, som hun skal bruge som redskab for sin endelige hævn.

Men i de romancer som er viet til selve konfrontationen mellem Helge og Oluf, optræder de to som selvstændigt handlende personer. I »Helge reiser til Dronning Oluf« optræder dronningen ikke som Tangkjærs redskab, hun handler som hun gør, fordi hun er den hun er. Og tilsvarende er Helges handlinger i »Helges List« og »Jagten« helt hans. Det er ham som lægger fælden for hende, fanger hende i den, bortfører hende til sit skib, holder hende fan-

gen der i tre uger og voldtager hende. Naturligvis har Tangkjær forudset dette forløb og i den forstand styrer hun det. Men hun griber ikke ind i det, det vil sige Helge handler her frit. Han er sin egen herre og ikke den afmægtige i skæbnemagtens hænder. Men i sin frihed binder han sig yderligere til den tragiske skæbne han gav sig ind under i *Frodes Drapa*.

Det viser sig ved den handling han udfører: han hævner, det vil sige han gentager den handling hvormed han i sin tid bandt sig til sin skæbne. Men i denne gentagelse forvandler han samtidig sin handling, for det er kun som hævn den er en gentagelse. I selve sin karakter er hans hævn over Oluf dybt forskellig fra hans hævn drab på Frode. For det første fordi det er en hævn for en krænkelse han selv har lidt, ikke en faderhævn. Og for det andet fordi der ikke i hans handling mod Oluf er noget som helst lige forhold mellem krænkelse og hævn. Hævnen over Frode var drab for drab. Men tilfangetagelsen og voldtægten af Oluf er en fornedrelse af hende som er helt ude af proportion med den smule hån hun har udsat ham for.

Dermed forvandler han hvad der i *Frodes Drapa* endnu blot var hans skæbnesvangre fejltagelse til egentlig skyld. Og dermed er Helges historie blevet ført frem dertil hvor hans skyld bliver endelig, fordi den er blind og derfor kun kan sønes med hans død. Det er dramaets højdepunkt og slutpunkt, og det fremstilles i direkte handling uden skjaldens formidlende mellemkomst, i form af tragedien Yrsa.

Her gentages nu forholdet mellem Tangkjær og personerne som i *Frodes Drapa*. Det vil sige forløbet er fortsat styret af Tangkjær, men det handles af personerne. Tangkjær optræder ganske vist i to samtaler, først med Oluf, siden med Helge. Men det gør hun kun for så at sige at skrue tiden de seksten år tilbage, som nødvendigvis må være gået for at Yrsa kan blive født og vokse op til kvinde. Det gør hun ved i samtalen med Oluf at minde hende om hendes od, men især om hendes fornedrelse, og i samtalen med Helge at lade ham vide at hans hævn over Oluf er forløbet uden spor, som om den slet ikke var hændt. Derefter forlader hun dramaet – for ganske vist får vi at vide at det er hende som fortæller Yrsa at hun har giftet sig med sin far, men det sker netop uden for scenen; og gan-